

Danfæ fra Vester Aaby, der er iblandt landets 10 ældste runesten, forsøges bragt tilbage til egnen igen, efter at den har tilbragt 14 år i en vognport ved Øhavsmuseet i Holkegade, Faaborg.

Begrundelse: Der har for os at se, i den mellemliggende tid ikke været gjort ret meget for at promovere ASLAK, som vi mener den fortjener, da stenen jo trods alt er dateret til at være fra år 700 til 800 e.Kr. altså omkring 200 år ældre end Jellingestenene. Stenen har ikke af Øhavsmuseet, været nævnt i turistbrochurer eller i top 10 over div. seværdigheder i Faaborg. (Men den har jo også større betydning for Vester Aaby end der, hvor den nu befinder sig).

Gennem Bøgebjerg Lokalråd har der været rettet henvendelse til Nationalmuseet om, at få lavet en uddeponeringsaftale med Lokalrådet.

Mag.art. i Historie Lotte Møller, som er her fra byen, har af interesse for projektet gerne ville hjælpe os. Lotte har fulgt op på vores henvendelse til Natmus, og med hendes hjælp har vi nu fået svar fra, Samlingschef Bobo K. Magid, ved Nationalmuseet der skriver til os: *"Runestenen er erklæret danefæ og indgår derfor i Nationalmuseets samling af runesten til forsknings- og formidlingsbrug. Nationalmuseet har udlånt runestenen til Øhavsmuseet, hvor den udstilles i sommerhalvåret eftersom stenen er følsom over for frost. Fremadrettet vil ASLAK indgå i de nye, permanente udstillinger på Øhavsmuseet. Således er der mulighed for at lokale interesserede fra Vester Aaby og øvrige at besigtige ASLAK til foråret og i den nye udstilling".*

Nationalmuseet kan derfor desværre ikke imødekomme Bøgebjerg lokalråds ønske.

Efter dette afslag har vi en tanke om, at udstille ASLAK som en ATTRAP i en montre, og forsyne den med de relevante oplysninger. Samt at der i bunden af montren kunne udstilles andre mindre historiske genstande fra egnen.

Hvis der kan opnås interesse for projektet, kunne den opstilles på en fremtrædende plads her i Vester Aaby. Her vist et forslag til en udstillingsmontre: Højde ca 2,3 meter og med 6 stk. 8mm hærdede glas ca. 1,6meter høje og 0,90 meter for neden, sokkelplader rustfrit stål. Det ene glas forsynes med hængsler og låse. Toppen med ventilation. Belysning efter behov. Den indvendige side af lågen forsynet med et motiv af, som man forventede at egnens hersker/vikingehøvdingen Aslak så ud.

Det er selvfølgelig meningen at **Bent Clausens** forklaring/berigtigelse skal indgå i materialet. Og at **A.K.Nielsen** Nørrelund`s observationer omkring stenen i havstokken ved Stranndgårdsparken, ligeledes skal omtales. Samt de historiske beretninger omkring Aslak skal bruges i informationsmaterialet. Dette påtænkes udført i folie og placeret på indersiden af udstillingssokkelen. Der kan vi samtidig henvise til originalen på Øhavsmuseet i Faaborg.

På vegne af Bøgebjerg Lokalråd

Hans Frost Hansen

Herunder vores forslag.

Til venstre Som den står i den opbyggede udstilling ved Øhavsmuseet.

”Der var så dejligt ude på landet” 21. dec. 2021

I det efterfølgende, en begrundelse for at runestenen Aslak hører til her i området.

Omkring år 370 e.Kr. blev der etableret en sjælden sejlspærring ved indsejlingen til fjordområdet ved Fjællebroen, der hvor Nakkebølle inddæmningen er i dag.

På en fremtrædende plads her ved Vester Aaby, med udsigt til skov og havet, blev der for omkring 1300 år siden, i ældre vikingetid, rejst en runesten med teksten AslakR, til ære for en, måske, hedensk /gud. Formodentlig har denne mand været en stor viking, leder/kriger der har forsvaret dette område.

Stenen var blevet rejst nogle år førend den første danske konge, Godfred regerede, i perioden 804 – 810. Senere blev han efterfulgt af Harald Blåtand, (på engelsk Harold Bluetooth, derfra stammer Bluetooth). Efter mange år på samme plads kom der nye skikke.-

Der blev ved Nakkebøllefjorden anlagt et voldsted Herregaardsholmen, til forsvar af området.

I samme periode blev kirkerne rundt omkring i landet bygget. Nogen steder i landet blev runesten anbragt i kirkernes våbenhus, for at lette overgangen til kristendommen.

De første munke kom her til egnen sydfra, med landgang i Fjællebroen. Disse munke byggede Holme kloster ved Nørresø i 1172.

I år 1229, den 25 juni i Ribe, fik Prinsesse Eleonora af Portugal, overdraget et morgengavebrev, hvori der var nævnt at hun fik, indtægterne fra det halve af Fyn, Swineburgh, Wordburgh og Foburgh, i morgengave. Denne overrækkelse skete i forbindelse med brylluppet med Valdemar Den Unge.

Der er i året 1917 en omtale i Svendborg Amts Aarskrift, af Dommerfuldmægtig i Faaborg H.H.Hvass. Han har lavet en meget grundig undersøgelse omkring dette. I redegørelsen beretter dommeren, at der med stor sansynlighed har ligget et borganlæg, Wordborgh ved Fjællebrohavnen.-

Runestenen her fra Vester Aaby blev i forbindelse med udflytning af gårdene i 1787, anvendt som sokkelsten på en firlænget gård ”Svarrestedet” nord for byen. Der lå den så indtil gården brændte i maj 1985. Mens stenen sad der skete der mange ting omkring den.- Et vejforløb til Brændegård, Kragegård og Gjeldbrede blev ændret, der blev udført en tilbygning på både Vester Aaby og Aastrup kirker. Fra at køre med hestetrukne køretøjer, kom de første

automobiler forbi. Markredskaber der før var hestetrukne, blev afløst af traktorer. Der kom elektricitet frem til gården, fra det lokale elværk. Senere fik gården indlagt vand gennem et rørsystem fra brønden til gårdens bryggers, samt til stalden. Telefonen var også blevet opfundet. Forbindelsen blev oprettet gennem luftledninger på master. Postkasse for brevforsendelser blev opsat ved gårdens indkørsel. Det var efterhånden også blevet almindeligt med fjernsyn, sort/hvid.

Bent Clausen med familie, var ejere af gården der nedbrændte i maj 1985. De sørgerlige rester fra branden, blev kørt forskellige steder hen, og noget havnede som kystsikring ved Strandgårdsparken i Faaborg.

Folk der arbejdede for Grøndals entreprenørforretning, forestod oprydningsarbejdet, og har bekræftet dette.-

Efter at stenen igen kom frem, har Bent Clausen set den på museet og kunne genkende den. Bent var ikke i tvivl om, at stenen stammer fra Faurshøj. Børnene på gården brugte stenen, der ragede ud af sokkelen, som afsæt, da de skulle lære at cykle. En dag i 2007 passerede en robåd fra roklubben i Faaborg stedet, hvor stenen var deponeret. En af roerne var A. K. Nielsen Nørrelund i V.Aaby. Han ligger inde med stor viden omkring fortidsminder. (Han havde kort forinden, fundet to sjældne skålsten ved kysten på Langeland, disse omtalt i NYT nr 97, udgivet af Nationalmuseet). Fra båden så han runestenen, og vendte senere tilbage for at kigge nøjere på den.

I mellemtiden havde Tage Andersen fra Strandgårdsparken fået den bakset op på land, hvor den havde ligget i havstokken i 20 år.

Øhavsmuseet blev efterfølgende informeret om fundet, det blev nøje undersøgt af eksperter fra Nationalmuseet, deriblandt Lisbeth Imer. Stenen blev erklæret for at være ægte Danefæ. Den blev efterfølgende omtalt i landets førende aviser. Den er blandt en af de 10 ældst fundne her i landet. Efter al den opmærksomhed, forventedes det at stenen igen skulle stilles til skue. Museumsinspektøren ved Øhavsmuseet var yderst begejstret, og fik en uddeponeringsaftale i stand, så nu skulle Faaborg rigtig omtales for sit ”nye” fund.

Runestenen skulle nu have sin egen udstilling i Den gamle Gaard i Holkegade, sammen med mange andre spændende genstande. Men nyheden om det ekceptionelle fund svandt hurtigt.

I de efterfølgende år, var det kun muligt at bese udstillingen i sommermånederne.

Fundet blev ikke prioriteret som forventet, men blev blot udstillet til bedre tider.

Gennem Bøgebjerg-Lokalråd tillod vi os af interesse, at rette henvendelse til Natmus, med henblik på at få runestenen tilbage til egnen igen, hvor den tidligere havde knejst.

Med hjælp fra Mag.art i historie Lotte Møller, der er fra V. Aaby, men bosiddende i Berlin, lykkedes det for os, at få et svar fra samlingschef Bobo K. Magid, som skrev følgende: *Nationalmuseet har udlånt runestenen til Øhavsmuseet, hvor den udstilles i sommerhalvåret eftersom den er følsom overfor frost. Fremadrettet vil Aslak indgå i den nye, permanente udstilling på Øhavsmuseet, til foråret 2021.*

Dette afslag var vi jo selvfølgelig ikke særligt begejstrede for. Efterfølgende har vi tjekket op på, om AslakR virkelig var så heldig, at komme med i den nye udstilling ved Øhavsmuseet, men dette har så ikke været tilfældet. Inden vores henvendelse havde vi fremstille en miniature montre/opstilling, for at anskueliggøre vore tanker omkring Aslak, som vi virkelig ønskede, at så mange som muligt kunne få glæde af at opleve. Opstillingsstedet kunne være på et område ud til Faaborg/Svendborgvejen, hvor der dagligt passerer mange forbi.

Vi havde planer om at bygge en montre, der kunne forsynes med psaligrafi af billedkunstneren Sonia Brandes. Maler/grafiker Ulrik Møller og filanimator, Thorbjørn Christoffersen. (Begge er opvokset omkring V. Aaby). Kunne sandsynligvis være interesserede i opgaven om, at fremstilles en animationsfilm omkring Aslak, filmen kunne så efterfølgende streames, hentes på nettet.

Vi har fået detektorfører Henrik Lysbjerg, til at afsøge områder omkring Vester Aaby. Og vi har løbende fået tilbagemeldinger, om spændende fund fra vikingetiden her.

En anden interessant ting, er at, Halldor v Lokalrådet har fundet noder og en sangtekst om Aslak, skrevet af N. F. S. Grundtvig i 1948.-

Der er af museumsinspektør Nicolai Garhøj ved Øhavsmuseet, oprettet en FB side ASLAKR den 15. januar 2020, som vi spændt har fulgt med i.

Efter et nyt opslag på FB - ASLAKR - den 9. dec 2021 af museumsinspektør Nicolai Garhøj, kom der en omtale frem omkring Aslak`s fremtid. Dette opslag kommenterer jeg lidt på, og efterfølgende svarer

Nicolai på dette med en redegørelse.

Her efterfølgende lidt punkter trukket op, som jeg har forstår det:

At, museet ikke er enig i vores redegørelse, om at stenen stammer fra Vester Aaby. (Museumsfolkene har aldrig været i kontakt med ejeren af gården efter fundet).

At, AslakR kun kan udstilles i en top-klasse tyveri- og brandsikret- klimastyret montre, der selvfølgelig så skal formgives af en kunstner og arkitekt, i 100.000+ klassen, samt faciliteterne til at tage imod den skal være i orden. Samt at stenen skal afskærmes imod frost, i en særligt isoleret kasse. (Dette var dog ikke tilfældet ved den nuværende placering, den 11. dec. 2021) Brandsikringen omkring den var heller ikke af højeste klasse!

Flot at Natmus kan godkende den opbyggede udstilling/ placering i vognporten i Holkegade, hvor runestenen står op mod en væg, afstøttet med et par træklodser. Belyst af en designerlampe der hænger på en halv.

At en mange millioner år gammel sten, pludselig ikke kan tåle vejrliget efter at have ligget i saltvand i 20 år.

At, museet ikke har haft midler til at lave en udstilling alene for Aslak. Ej heller, at stenen er med i den nye Øhavsudstilling, som samlingschef Bobo k. Magid v. Nationalmuseet havde omtalt i sin svarmail til os. Vidner om manglende vilje og interesse for runestenen.

Havde vores store digter H. C. Andersen vidst noget om runestenen da han besøgte egnen i 1829, kunne der være kommet en spændende historie ud af dette.

Vi enige med professor Rane Willerslev i, at de nye betragtninger om, at genstande, med betydning for en egn bør udstilles der, hvor de hørere hjemme, og ikke bare være deponeret ved Natmus.

Se i øvrigt mere omkring Vester Aaby på, Boegebjerg-lokalraad.dk hjemmeside. Oplevelser på Vester Aaby egnen!

Hans Frost